

Několik poznámek k náhradě nákladů řízení v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu

Mgr. Petr Coufalík

Úvodem

Problematika náhrady nákladů civilního sporného řízení nespadá do oblíbené agendy civilních soudů, neboť nemá s předmětem řízení zas tak mnoho společného a navíc vyžaduje jisté matematické dovednosti. V minulosti se proto objevila řada pokusů, jak soudům rozhodování v otázce nákladů řízení ulehčit. Bohumilé úmysly ne však vždycky dopadnou podle původních představ autorů, čehož je názorným příkladem vyhláška č. [484/2000 Sb.](#),¹ jejímž cílem bylo ulehčení práce soudům při zjišťování a počítání jednotlivých úkonů a zároveň zvýšení předvídatelnosti nákladů soudního rozhodnutí tím, že stanovila paušálně náhradu nákladů za každý stupeň řízení. Přesto k naplnění těchto cílů zcela nedošlo.

Soudy totiž v rámci výpočtu náhrady nákladů řízení musely nadále zjišťovat veškeré úkony poskytnuté právní služby, aby následně mohly vypočítat náhradu výloh v podobě režijního paušálu. Taktéž předvídatelnost nákladů pro účastníky byla diskutabilní především s ohledem na to, že advokátu podle advokátního tarifu² přináležela částka odlišná, tudíž nebylo jisté, že náhrada nákladů řízení pokryje alespoň náklady na advokáta vypočítané podle mimosmluvní odměny. Vyhláška tak podléhala nezřídka kritice³ a definitivní konec jí vystavil Ústavní soud,⁴ který ji jako protiústavní zrušil s účinností od 7. května 2013.

Náhrada nákladů řízení má v civilním soudním řízení pevné místo. Jejím smyslem je kompenzace alespoň části nákladů řízení, které procesně úspěšnému účastníku v souvislosti s bráněním jeho práv vznikly. Rozhodnutí o náhradě nákladů řízení zpravidla přichází až v okamžiku, kdy je rozhodnuto o merituu věci. Je tedy zřejmé, že náhrada nákladů řízení hraje podpůrnou roli k příslušnému řízení. Vzhledem k tomu je nežádoucí, aby se náhrada nákladů řízení stala „meritem“ dalšího řízení. Nezřídka se tomu tak však děje.

V minulosti se přezkumu rozhodování o nákladech řízení úspěšně bránil Nejvyšší soud, podle jehož konstantní judikatury usnesení o nákladech řízení není rozhodnutím ve věci samé, a proto není proti němu dovolání podle [§ 237](#) odst. 1 o. s. ř.⁵ ve znění před novelou č. [404/2012 Sb.](#) přípustné.⁶ Důsledkem této judikatury však nebylo nic jiného než to, že se přezkum náhrady nákladů řízení přesunul před Ústavní soud do řízení o ústavní stížnosti. Změna situace nastala 1. ledna 2013, kdy nabyla účinnosti novela [občanského soudního řádu](#) č. [404/2012 Sb.](#),⁷ která významnou měrou proměnila dovolací řízení. Na jednu stranu došlo k omezení dovolacích důvodů, na druhou stranu došlo k rozšíření katalogu rozhodnutí, proti nimž lze podat dovolání. Na komplexní zhodnocení nové právní úpravy, stejně jako na přesná statistická čísla je ještě relativně brzy, nicméně již dnes se ukazuje, že nejpočetněji nově přezkoumávanou oblastí nespíše bude právě zmiňovaná problematika náhrady nákladů řízení.

Přípustnost dovolání do nákladů řízení

Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, kterým se napadá rozhodnutí v právní moci, a proto právní řád stanovuje určitá omezení, která mají zajišťovat výjimečné použití tohoto opravného prostředku.⁸ V zákonném znění je mimořádná povaha dovolání vyjádřena v [§ 236](#) odst. 1 o. s. ř., podle něhož dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Přípustnost dovolání se v posledních 20 letech několikrát změnila, přičemž podle [§ 237 o. s. ř.](#) ve znění novely č. [404/2012 Sb.](#) je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Nová úprava přípustnosti dovolání umožňuje podat dovolání i do výroků o náhradě nákladů řízení, což posléze potvrdil i sám Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi: „Podle ustanovení [§ 237 o. s. ř.](#) je dovolání přípustné též proti akcesorickým výrokům rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se odvolací řízení končí, včetně výroků o nákladech řízení.“⁹

Tím však problematika přípustnosti dovolání nekončí. Jelikož podle samotného znění [§ 237 o. s. ř.](#) přichází v úvahu přípustnost dovolání u velkého množství rozhodnutí odvolacího soudu, přičemž u některých řízení je dovolací přezkum nežádoucí (například řízení o rozvod manželství), jiné spory by pro změnu mohly vést k zahlcení odvolacího soudu či až k paralýze jeho činnosti, stanovil zákonodárce v [§ 238 o. s. ř.](#) omezující podmínky přípustnosti. V otázce přípustnosti dovolání do náhrady nákladů řízení je nejpodstatnější tzv. majetkový census, který vylučuje přípustnost dovolání proti rozsudkům a usnesením, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo

rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy [srov. [§ 238](#) odst. 1 písm. c) o. s. ř.].¹⁰

Z judikatury Nejvyššího soudu v této souvislosti vyplývá, že nárok na náhradu nákladů řízení nelze pro účely posouzení přípustnosti dovolání označit za plnění ze vztahu ze spotřebitelské smlouvy či z pracovněprávního vztahu, ani když je výrok o nákladech řízení akcesorickým výrokem v rozhodnutí, jež se co do "merita" takového „vztahu“ nebo takové „věci“ týkalo, neboť ve výroku o nákladech řízení se zvláštní povaha těchto vztahů a věcí dovolující prolomení stanoveného limitu nijak neprojevuje.¹¹ Jinými slovy, v případě náhrady nákladů řízení je třeba vždy zkoumat, zda dovolatel v dovolacím řízení na nákladech řízení požaduje částku 50 000 Kč.

V souvislosti s majetkovým censem se v rozhodovací praxi vyskytlo několik otázek. V první řadě je otázkou, jak dosažení požadované částky 50 000 Kč posuzovat. Nejvyšší soud zastává stanovisko, že dovolání je přípustné pouze tehdy, když je dovolateli odepřena náhrada nákladů řízení minimálně ve výši 50 000 Kč,¹² nestačí tak pouze zjištění, že skutečná výše náhrady nákladů řízení měla dosahovat částky přesahující uvedenou hranici. Dovolací soud při zjišťování, kolik bylo dovolateli na náhradě nákladů řízení odepřeno, vychází z tvrzení dovolatele. Jelikož však dovolatel za účelem přípustnosti dovolání může (třeba i úmyslně) uvést vyšší částku, než by dovolateli reálně přináležela, je třeba tvrzení dovolatele konfrontovat s rozhodnutími soudů nižších stupňů, případně i právní úpravou. Jelikož ne vždy soudy nižších stupňů náhradu nákladů řízení vypočtou,¹³ dovodila judikatura dovolacího soudu nezbytnost vycházet z částky, které soudy nižších stupňů dovolateli odepřely. Čili dovolací soud by měl podle obsahu spisu sám vypočítat náklady řízení, které by účastníkovi řízení jinak přináležely.¹⁴

V rozhodovací praxi dovolacího soudu se dále řešila otázka, zdali se má odepřena výše náhrady nákladů řízení počítat pro každého účastníka řízení a pro každý stupeň řízení zvlášť či dohromady. V případě mnohosti účastníků řízení je dle judikatury třeba vycházet z toho, jaké mají účastníci v řízení vzájemné postavení. Jedná-li se o společenství nerozlučné ve smyslu [§ 91](#) odst. 2 o. s. ř., je třeba náhradu nákladů řízení přiznanou či odepřanou jednotlivým společníkům sčítat, kdežto v případě, že se jedná o společenství samostatné ve smyslu [§ 91](#) odst. 1 o. s. ř., má každý z účastníků v procesu nezávislé postavení na ostatních společnících, a proto je u každého třeba přípustnost dovolání posuzovat samostatně.¹⁵

Co se týče druhé otázky, nabízejí se v zásadě dvě varianty: buď je možno náklady řízení dělit podle jednotlivých stupňů řízení, nebo je možné náklady řízení sečíst dohromady. Obě varianty se v rozhodovací praxi dovolacího soudu objevily,¹⁶ přičemž správný je podle našeho názoru druhý postup, tedy že je náhradu za jednotlivá řízení třeba sčítat, a to z následujících důvodů.

V první řadě je vhodné si uvědomit, že vyšší náklady řízení se zpravidla vyskytují v řízení před soudem I. stupně, tudíž při dělení nákladů řízení podle jednotlivých stupňů řízení by se mohlo snadno přihodit, že by dovolání bylo přípustné do rozhodnutí soudu I. stupně o nákladech řízení, které bylo již přezkoumáno odvolacím soudem, nebylo by však dovolání přípustné do rozhodnutí o nákladech odvolacího řízení. Prvoinstanční rozhodnutí by tak mohlo být přezkoumáno dvakrát, zatímco rozhodnutí odvolacího soudu by přezkumu nepodléhalo vůbec. To se však jeví jako absurdní. Navíc je třeba si uvědomit, že civilní sporné řízení se zahajuje doručením žaloby soudu a končí až právní mocí rozhodnutí. Samo řízení je nezdělané komplikované, dochází třeba i opakovaně ke zrušení rozhodnutí a následně k novému rozhodnutí ve věci. Je tedy otázkou, zdali je vůbec vzhledem ke koncepci sporného řízení správné tyto náklady dělit. Samy nižší soudy si přitom nepočínají jednotně. Někdy totiž vydají dva samostatné výroky o náhradě nákladů řízení pro každý stupeň zvlášť, jindy vynesou jen jeden společný výrok, kterým rozhodnou souhrnně o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Pro sčítání nároků však hovoří především ústavní rovina problému. Právo na přístup k soudu je součástí spektra práva na spravedlivý proces, zaručeného především článkem 36 odst. 1 [Listiny základních práv a svobod](#) a článkem 6 odst. 1 Evropské [úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod](#).¹⁷ Na jednu stranu z uvedených ustanovení nevyplývá povinnost státu zakotvit v civilním soudním řízení opravné prostředky,¹⁸ a pokud je stát zakotví, může stanovit omezující podmínky pro jejich uplatnění.¹⁹ Na druhou stranu omezující podmínky omezují přístup účastníka k opravnému prostředku, a proto je třeba každou omezující podmínku vykládat restriktivně.²⁰ V našem případě je zjevné, že dělení nároků na náhradu nákladů řízení více omezuje dovolací přezkum, a proto je třeba jako ústavně konformní výklad přijmout druhou variantu – sčítání nároků. V této souvislosti je vhodné připomenout doktrínu Ústavního soudu o přepjatém formalismu,²¹ kterou lze v této souvislosti rovněž aplikovat.

Dovolání proti výroku o náhradě nákladů řízení zpravidla podává účastník řízení, jemuž byla náhrada nákladů řízení odepřena, není však vyloučeno, aby se dovolal i ten účastník, jemuž byla povinnost k náhradě nákladů řízení uložena. Oproti účastníkům řízení se však nemohou svým jménem dovolat jejich zástupci, neboť náhrada nákladů řízení není přiznávána zástupcům, nýbrž přímo účastníkům řízení.²²

Shrneme-li výše uvedené, aby bylo dovolání dovolacím soudem shledáno jako přípustné, je dovolatel v první řadě nucen uvést, že mu byla odepřena náhrada nákladů řízení ve výši 50 000 Kč či více a adekvátně toto tvrzení podložit. Dále je dovolatel stejně jako u jiných dovolání povinen vymezit důvod přípustnosti dovolání podle [§ 237 o. s. ř.](#), a to nejlépe tím způsobem, jak to požaduje judikatura Nejvyššího soudu.²³ Je také vhodné připomenout, že pokud dovolatel brojí typicky proti vadám řízení, kterých se měly obecné soudy při rozhodování o náhradě nákladů řízení dopustit, měl by dovolatel v jejich souvislosti vymezit otázku procesního práva, která založí

přípustnost dovolání podle [§ 237 o. s. ř.](#) V opačném případě by se totiž dovolací soud nemusel vadami řízení ve fázi rozhodování o přípustnosti dovolání vůbec zabývat.²⁴

Ačkoliv to ze znění [§ 237 o. s. ř.](#) nemusí na první pohled přímo vyplývat, je toto ustanovení nástupcem tzv. nenárokového dovolání, upraveného v [§ 237](#) odst. 1 písm. c) o. s. ř. před novelou č. [404/2012 Sb.](#) Tato okolnost je přitom významna pro případné řízení o ústavní stížnosti. Podle [§ 72](#) odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZÚS“), je třeba před podáním ústavní stížnosti vyčerpat všechny opravné prostředky včetně dovolání. Pokud však bude dovolání odmítnuto jako nepřípustné z důvodů závislých na uvážení dovolacího soudu (tj. přípustnost dovolání podle [§ 237 o. s. ř.](#)), nebude ústavní stížnost z tohoto důvodu odmítnuta jako nepřípustná (srov. [§ 72](#) odst. 4 ZÚS).

Je však třeba si dát pozor na to, že pokud se dovolání ukáže být nepřípustné z některého z důvodů podle [§ 238 o. s. ř.](#), které uvážení dovolacího soudu nepředpokládají (například nesplnění podmínky majetkového censu), neměla by být ústavní stížnost ve věci samé shledána přípustnou, ledaže stěžovatel zvládne podat ústavní stížnost do dvou měsíců od právní moci rozhodnutí odvolacího soudu, což bez současného podání dovolání a ústavní stížnosti bude zpravidla nereálné. Předmětem ústavního přezkumu usnesení dovolacího soudu, kterým bylo dovolání odmítnuto jako nepřípustné podle některého z důvodů uvedených v [§ 238 o. s. ř.](#), se pak může stát toliko nesprávná aplikace tohoto ustanovení.

Ústavní konformita odůvodnění rozhodnutí o náhradě nákladů řízení dovolacím soudem v případě odmítnutí dovolání

Novela č. [404/2012 Sb.](#) se neomezila pouze na nové vymezení přípustnosti dovolání, nýbrž nově umožnila dovolacímu soudu neodůvodňovat výrok o náhradě nákladů řízení v případech, kdy bylo dovolání odmítnuto nebo dovolací řízení zastaveno (srov. [§ 243f](#) odst. 3 in fine [o. s. ř.](#)). Lze však mít důvodné pochybnosti o tom, zdali je toto ustanovení v souladu s ústavním pořádkem.

Judikatura Ústavního soudu považuje rozhodování o nákladech řízení za integrální součást soudního řízení jako celku, a proto i na tuto část řízení dopadají postuláty spravedlivého procesu (čl. 36 odst. 1 Listiny).²⁵ Mezi principy, které tvoří součást spektra práva na spravedlivý proces, patří i právo na řádné odůvodnění soudních rozhodnutí, které zamezuje soudní libovůli a činí rozhodnutí z pohledu účastníků přesvědčivější.²⁶ Ústavněprávní požadavek na řádné odůvodnění výroku o náhradě nákladů dovolacího řízení v případech, uvedených v [§ 243f](#) odst. 3 in fine [o. s. ř.](#), však není dodržen. Důsledkem absence odůvodnění tohoto výroku je jeho nepřezkoumatelnost.

Důvodová zpráva k novele č. [404/2012 Sb.](#), kterou došlo k zakotvení možnosti neodůvodňovat v některých případech výrok o náhradě nákladů řízení, v této souvislosti uvádí: „To, jak má být v takovýchto případech rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, vyplývá ze zákona, proto nemusí být zvlášť odůvodněno.“²⁷ Tato argumentace je poněkud zvláštní, neboť účastník řízení se nedozví ani to, jaké ustanovení dovolací soud aplikoval. Navíc při převzetí této logiky lze ad absurdum dospět k závěru, že přinejmenším každé rozhodnutí o náhradě nákladů řízení nemusí být odůvodňováno, neboť i výrok o náhradě nákladů řízení před soudy nižších stupňů vyplývá přímo ze zákona. Uvedený deficit se projevuje zejména tehdy, když bez odůvodnění není zřejmé, proč a jak dovolací soud postupoval, například z jaké částky při výpočtu náhrady nákladů řízení vyšel, případně proč účastníku, který měl v dovolacím řízení plný úspěch ve věci, náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Přezkoumatelnost rozhodnutí neplní pouze funkci vůči soudu vyššího stupně, který rozhodnutí bude přezkoumávat, nýbrž má činit rozhodnutí přesvědčivějším v tom, že soud si při rozhodování nepočínal svévolně, a v konečném důsledku má tak napomáhat vyšší důvěře v soudnictví. Je jisté chvályhodné, když se zákonodárce snaží urychlit rozhodnutí o dovolání, je však otázkou, o kolik by se řízení prodloužilo, kdyby dovolací soud výrok o náhradě nákladů řízení musel odůvodňovat. Má-li totiž některý z účastníků nárok na náhradu řízení, musí stejně soudce, případně jeho asistent vzniklé náklady řízení vypočítat, neboť výslednou částku je třeba uvést ve výroku rozhodnutí. Navíc k odůvodnění rozhodnutí o náhradě nákladů řízení coby nemeritorního rozhodnutí zpravidla postačuje toliko stručné shrnutí postupu dovolacího soudu a odkaz na příslušné právní normy.

Pokud bychom přece jen shledali legitimní cíl, který právní norma obsažená v [§ 243f](#) odst. 3 in fine [o. s. ř.](#) naplňuje a který by převažoval nad přezkoumatelností rozhodnutí o náhradě nákladů řízení, bude třeba tuto právní normu přinejmenším ústavně konformně vykládat. A proto, pokud se bude chtít dovolací soud odchýlit od základní zásady, která se v daném řízení při rozhodování o náhradě nákladů řízení uplatní (zpravidla zásada úspěchu ve věci), měl by své rozhodnutí odůvodnit, aby tak rozptýlil obavy ze svévole svého rozhodování.

Vybrané problémy rozhodování o náhradě nákladů řízení

V otázce rozhodování náhrady nákladů řízení se opakovaně objevuje několik typických vad, přičemž my si zde uvedeme dva nejčastější prohřešky.

Prvním klasickým prohřeškem je, že vystupuje-li na jedné straně řízení více účastníků, kteří jsou samostatnými společníky, přiznávají jim soudy právo či naopak ukládají jim povinnost společně a nerozdílně. Pokud však účastníci řízení nejsou nerozlučnými společníky, je takový postup nesprávný,²⁸ a to i za situace, když jsou samostatnými společníky manželé. Soudy tak mají správně každému účastníku samostatně uložit povinnost či naopak přiznat právo.

Způsob dělení povinnosti či naopak přiznávání práva bude zpravidla závislý na hmotněprávním postavení účastníků řízení. Jsou-li například na straně žalované dva účastníci řízení, přičemž po každém bude žalovaná různá částka, bude žalobci přiznána částka ze součtu požadovaných plnění, ale žalovaným má být povinnost rozdělena v poměru podle výše požadovaných plnění. Obdobně tomu bude v případě žalob, kdy na jedné straně bude více spoluvlastníků, i zde se bude povinnost náhrady nákladů řízení ukládat v poměru podle výše spoluvlastnických podílů. V případě, že na jedné straně budou stát manželé v souvislosti s jejich společným jméním manželů či bude-li účastníkům uložena povinnost společně a nerozdílně, bude třeba náklady řízení rozdělit rovně mezi účastníky.

Nejčastějším prohřeškem je však nesprávná aplikace [§ 150 o. s. ř.](#), který umožňuje účastníkovi, jemuž by jinak po právu náhrada nákladů náležela, ve výjimečných situacích tuto náhradu nákladů řízení odepřít. Je třeba si uvědomit, že toto ustanovení zakotvuje výjimku z pravidla, tudíž by se mělo využívat pouze ve výjimečných situacích a sama aplikace by měla být řádně odůvodněna a podložena relevantními argumenty, což se ne vždy děje.²⁹ Soudy jsou podle judikatury povinny zjišťovat, zdali je spravedlivé účastníku, který měl úspěch ve věci, náhradu nákladů řízení výjimečně odepřít, a zdali je naopak spravedlivé účastníku, který úspěch ve věci neměl, náhradu nákladů neuložit.³⁰ Z uvedeného tedy vyplývá, že nepostačuje uvést výčet důvodů, které ospravedlní aplikaci [§ 150 o. s. ř.](#), aniž by přitom soudy vypočetly náhradu nákladů řízení, jež by procesně úspěšnému účastníku náležela, a aniž by následně porovnal, jak se rozhodnutí podle [§ 150 o. s. ř.](#) promítne do sféry účastníků. Z judikatury v neposlední řadě vyplývá povinnost soudu upozornit dopředu účastníky řízení na aplikaci [§ 150 o. s. ř.](#) a dát jim příležitost, aby se k věci vyjádřili.³¹

S výpočtem náhrady nákladů řízení však nemají problémy pouze nižší soudy, nýbrž i dovolací soud, jehož rozhodovací praxi nelze označit zrovna za sjednocenou. Jeden příklad za všechny, při odmítnutí dovolání směřujícího proti náhradě nákladů řízení přiznává dovolací soud protistraně náhradu nákladů řízení buď z hodnoty původního sporu,³² nebo z hodnoty dovolatelem požadovaného plnění.³³ Správná se však jeví toliko druhá varianta, neboť předmětem dovolání není již meritum věci, ale toliko náhrada nákladů řízení.

Závěrem

Ukazuje se, že problematika náhrady nákladů řízení dlouhodobě činí obecným soudům aplikační potíže. Jeví se proto správné, aby se dovolací soud touto problematikou ve své rozhodovací praxi zabýval a tím sjednocoval rozhodovací praxi nižších soudů. Je však otázkou, zdali je současná koncepce přípustnosti dovolání k tomu nakloněna, neboť dovolání je pro majetkový census přípustné jen proti velmi úzké skupině případů, přičemž zpravidla půjde o nesprávnou aplikaci moderačního práva podle [§ 150 o. s. ř.](#) Je proto otázkou, zdali by dovolací soud neměl mít právo rozhodnout dovolání i v případě nižší částky za účelem sjednocení judikatury, případně zdali by alespoň neměl v otázce náhrady nákladů řízení vydávat sjednocující stanoviska.

Autor je doktorandem na katedře občanského práva
Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně
a asistentem soudce Nejvyššího soudu.

Článek vyjadřuje soukromé názory autora,
nikoliv stanoviska uvedených institucí.

1 Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [484/2000 Sb.](#), kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996 Sb.](#), o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb ([advokátní tarif](#)), ve znění pozdějších předpisů.

2 Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996 Sb.](#), o odměnách advokátů a náhradách advokátů za

poskytování právních služeb ([advokátní tarif](#)), ve znění pozdějších předpisů.

3 Například Šoljaková, Ivana: Vyhláška č. [484/2000 Sb.](#) – toliko problémy, přínos žádný, [Právní rozhledy 2012, č. 7, str. 257](#), ISSN 1210-6410.

4 Nález Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013 sp. zn. [Pl. ÚS 25/12](#) (publikováno ve Sbírce zákonů jako [116/2013 Sb.](#), všechna zde uváděná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>).

5 Zákon č. [99/1963 Sb.](#), [občanský soudní řád](#).

6 Srovnej například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. [29 Odo 874/2001](#) (uveřejněné pod č. 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2009, sp. zn. [26 Cdo 2663/2009](#) (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná na www.nsoud.cz).

7 Zákon č. [404/2012 Sb.](#), kterým se mění zákon č. [99/1963 Sb.](#), [občanský soudní řád](#), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

8 Stavinochová, Jaruška a Petr Hlavsa: Civilní proces a organizace soudnictví, 1. vyd., Doplněk, Brno 2003, 660 stran, ISBN 80-210-3271-5. str. 436.

9 Srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. [29 Cdo 1172/2013](#) (uveřejněné pod č. 80/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013, sen. zn. [29 NSČR 66/2013](#) (uveřejněné pod č. 104/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

10 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sen. zn. [29 l cdo 34/2013](#) (uveřejněné pod č. 5/2014 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek).

11 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sen. zn. [29 l cdo 34/2013](#) (uveřejněné pod č. 5/2014 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek).

12 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. [28 Cdo 586/2014](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. [28 Cdo 2753/2013](#).

13 V této souvislosti je třeba poukázat na dlouhodobý nešvar některých soudců, kteří, nejspíše s úmyslem ulehčit si práci, namísto výpočtu nákladů řízení shledávají bez dalšího důvody podle [§ 150 o. s. ř.](#) pro nepřiznání náhrady nákladů řízení. Takový postup je však zjevně nesprávný, neboť před aplikací [§ 150 o. s. ř.](#) jsou soudy povinny měřit, nakolik přiznání či naopak nepřiznání náhrady nákladů řízení zasáhne do sféry jednotlivých účastníků řízení (srovnej například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. [23 Cdo 2941/2013](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2014, sp. zn. [22 Cdo 2524/2014](#).)

14 Srovnej například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. [22 Cdo 3003/2014](#), v němž dovolací soud vypočetl výši odepřených nákladů řízení.

15 Srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. [21 Cdo 3944/2013](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013 sp. zn. [29 Cdo 1172/2013](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. [22 Cdo 3177/2014](#).

16 Nejvyšší soud dělil náklady za jednotlivé stupně řízení například v usnesení ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. [30 Cdo 1609/2013](#), nebo v usnesení ze dne 12. 8. 2014, sp. zn. [32 Cdo 3122/2013](#). Nejvyšší soud naopak sčítal náklady za obě řízení například v usnesení ze dne 26. 11. 2013, sp. zn. [28 Cdo 3698/2013](#), nebo v usnesení ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. [30 Cdo 3378/2013](#), nebo v usnesení ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. [22 Cdo 3003/2014](#).

17 Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. [209/1992 Sb.](#), o sjednání [Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod](#) a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících. Znění článku 6 odst. 1 Úmluvy zní: „Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.“

18 Srovnej např. nález Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2001, sp. zn. [Pl. ÚS 16/99](#) (publikován ve Sbírce zákonů jako č. [276/2001 Sb.](#)).

19 Srovnej např. nález Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2014, sp. zn. [I. ÚS 2723/13](#).

20 V této souvislosti je třeba připomenout, že v judikatuře Ústavního soudu je rozvedena zásada restriktivního výkladu omezení ústavně garantovaných práv. Srovnej např. nález Ústavního soudu ze dne 3. 3. 1999, sp. zn. [III. ÚS 210/98](#), obdobně rozsudek ze dne 16. 3. 2010, č. j. [1 As 97/2009-119](#).

21 Srovnej například nález Ústavního soudu ze dne 4. 11. 1999, sp. zn. [III. ÚS 61/97](#), nebo nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. [III. ÚS 428/04](#).

22 „Právní teorie i soudní praxe jednoznačně zaujaly stanovisko, že nárok na náhradu nákladů řízení má účastník řízení (viz zejména [§ 142](#)) a určení, že náklady se platí advokátu, představuje pouze určení platebního místa (viz Drápal, Bureš 2009 s. 1002 nebo rozsudek NS sp. zn. [Cpjn 19/98](#)). Vymáhat tyto náklady či naopak podávat proti nim opravný prostředek může tedy pouze účastník, nikoliv zástupce svým jménem.“ Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šínová, R. a kol.: [Občanský soudní řád](#). Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, 1422

stran, ISBN 978-80-7400-506-0. str. 511. Obdobně náleží Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. [Pl. ÚS 39/13](#).

23 Srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. 29 NSČR 55/2013, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#).

24 Viz [§ 242](#) odst. 3 věta druhá o. s. ř. Z judikatury srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. [22 Cdo 3130/2014](#).

25 Srovnej např. náleží Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2008, sp. zn. [I. ÚS 2569/07](#).

26 Srovnej např. náleží Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. [III. ÚS 94/97](#).

27 Poslanecká sněmovna, 6. volební období, 2010-2013, Sněmovní tisk 686/0. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Vydáno dne 18. 5. 2012 [cit. 2014-10-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&T=686>.

28 „Výrok o solidární (společné a nerozdílné) povinnosti k náhradě nákladů řízení přichází v případě společenství účastníků, kteří jsou k této náhradě povinni, v úvahu jen u tzv. nerozlučných společníků. Nejde-li o tento druh společenství, je třeba o povinnosti každého z účastníků, kteří vystupují na téže straně a kterým je náhrada ukládána, rozhodnout samostatně podle pravidel, obsažených v [§ 142](#) odst. 1, [2](#) a [3 o. s. ř.](#)“ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 1. 2005, sp. zn. [19 Co 440/2004](#).

29 Srovnej např. náleží Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2012, sp. zn. [I. ÚS 42/11](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. [22 Cdo 3081/2014](#).

30 Srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. [22 Cdo 3081/2014](#).

31 Srovnej např. náleží Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2008, sp. zn. [I. ÚS 2569/07](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. [22 Cdo 3081/2014](#).

32 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013, sen. zn. [29 lcdo 19/2012](#) (uveřejněné pod č. 81/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), nebo usnesení ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. [33 Cdo 4211/2013](#).

33 Srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sen. zn. [29 lcdo 34/2013](#) (uveřejněné pod č. 5/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), nebo usnesení ze dne 5. 5. 2014, sp. zn. [32 Cdo 4376/2013](#).